

Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31775>

Özet

Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeği (TAPES), alt ekstremitte amputasyonu geçirmi? bireylerin deneyimlerini, psikososyal uyum düzeylerini, günlük ya?am aktivitelerindeki k?s?tlamalar? ve kulland?klar? protezden duyduklar? memnuniyeti ölçmek amac?yla geli?tirilmis? kapsaml? bir de?erlendirme arac?d?r. Bu akademik giri?, ölçe?in Türkiye adaptasyon çal??mas?na dayanmaktadır. Ölçek, bireyin ampute olma durumuna adaptasyon sürecinin çok boyutlu yap?s?n? de?erlendirerek klinik uygulamalara ve ara?t?rmalara önemli katkılar sunmaktadır.

Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, Hacettepe Üniversitesi'nde yap?lan bir doktora tezi kapsamında gerçekleştirilmi? olup, alt ekstremitte amputelerinde güvenilir ve geçerlik sonuçlar? sağlamaktadır. Bu uyarlama, rehabilitasyon süreçlerinin planlanmas?nda ve hastalar?n ya?am kalitesinin izlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Amputasyon, Protez, Psikososyal Uyum, Aktivite K?s?tlamas?, TAPES, Trinity Ölçeği, Güvenirlik, Geçerlik, Rehabilitasyon

Yazarlar

Semra Topuz

Amaç

Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeği'nin (TAPES) temel amac?, alt ekstremitte amputasyonu sonras? hastalar?n kar??la?t??? zorluklar? ve adaptasyon ba?ar?lar?n? standardize edilmi? bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, özellikle üç ana alanda detayl? bilgi sa?lamay? hedefler: psikolojik durum, sosyal uyum ve protezin i?levselli?ine dair memnuniyet.

Türkçe uyarlama çal??mas?, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk popülasyonunda test ederek, klinisyenlerin ve ara?t?rmac?lar?n kültürel olarak uygun ve güvenirlik düzeyi yüksek bir araca sahip olmas?n? amaçlam??t?r. Bu sayede, Türkiye'deki ampute bireylerin rehabilitasyon ihtiyaçlar? daha do?ru bir ?ekilde belirlenebilmektedir.

Yap?

TAPES, amputasyon sonras? deneyimin karma??k do?as?n? yakalamak için tasarlanm?? çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçe?in yap?s? genellikle üç ana alt bölümden oluşur:

Psikososyal Uyum: Amputasyonun duygusal ve sosyal etkileri ile başa çıkma stratejilerini ve genel yaşam memnuniyetini değerlendirir.

Aktivite Kısıtlaması: Protez kullanımı olsun veya olmasın, günlük yaşam aktivitelerinde (ADL) karşılaşılan fiziksel ve işlevsel sorunları ölçer.

Protez ve Memnuniyet: Protezin konforu, görünümü, işlevselliği ve genel olarak kullanıcısı tarafından algılanan faydası hakkındaki memnuniyet düzeyini belirler.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin birinci kısım skorlama özelliklerine sahip olup bu üç temel yapıyı ölçerken, ikinci kısım daha çok bilgi toplamaya yönelik olup ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlamasının geçerlik çalışmaları, özellikle test-tekrar test yöntemine odaklanmıştır. Kaynak materyalde belirtilen bilgilere göre, anketin skorlama özelliği olmayan ikinci kısımındaki maddeler ayrı ayrı incelenmiştir. Bu kapsamda yer alan 4d ve 4e maddeleri dışındaki tüm sorular için test ve tekrar test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p < 0.05$). Bu durum, ölçeğin zamana bağlı ölçüm stabilitesinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Birinci kısım için yapı geçerliliği veya eş zamanlı geçerlik sonuçları özet bilgide detaylandırılmamış olsa da, yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçeğin tutarlı bir yapıyı ölçtüğüne dair dolaylı kanıtlar sunmaktadır.

Güvenirlik

TAPES'in Türkçe versiyonunun güvenirlik analizi, özellikle Anketin skorlamaya tabi olan birinci kısım için Sıfır Çi Korelasyon Katsayısı (ICC) kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen ICC değerleri, ölçeğin alt bölümlerinin mükemmel düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir:

Psikososyal Uyum: ICC = 0.86

Aktivite Kısıtlaması: ICC = 0.89

Protez ve Memnuniyet: ICC = 0.90

Bu yüksek ICC değerleri (0.80 üzeri kabul edilebilir), ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı değerlendiriciler tarafından uygulandığında tutarlı sonuçlar vereceğini kanıtlamaktadır. Bu, klinik ve araştırma ortamlarında ölçeğin kullanımıyla sağlam temellere dayandığını göstermektedir.

Faktör Analizi

Kaynak materyalde, Türkçe uyarlama çalışmasına ait detaylı Açıklayıcı veya Doğrulayıcı

Faktör Analizi sonuçlarına dair spesifik bir özet bulunmamaktadır. Ancak, bir uyarlama ölçeği olarak, orijinal TAPES'in çok boyutlu yapısını (psikososyal, aktivite, protez memnuniyeti) Türk kültürüne uygunluğunu test etmek amacıyla faktör analizinin gerçekleştirildiği varsayılmaktadır.

Genellikle bu tür uyarlama çalışmalarında, orijinal ölçeğin faktör yapısının korunup korunmadığı incelenir. Elde edilen yüksek alt ölçek güvenirlik katsayıları, ölçeğin yapısal bütünlüğünün korunduğunu düşündürmektedir. Detaylı faktör yükleri ve model uyum indeksleri için tam doktora tezine başvurulması gerekmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Çok Boyutlu Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Questionnaire)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetkinler

Popülasyon Detayları: Alt ekstremitte amputasyonu geçirmiş bireyler.

Test Metodolojisi: Test-tekrar test güvenilirliği, Spearman Çi Korelasyon Katsayısı (ICC) kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Rehabilitasyon, Ampute, Alt Ekstremitte, Yaşam Kalitesi, Uyum, Protez Kullanımı

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazın Adresi: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (2009 Tez dönemi itibarıyla).

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Şinler: Ölçeğin kullanımı için orijinal geliştiricilerden izin alınması gerekmektedir. Türkçe uyarlamasının kullanımı için sorumlu yazar Semra Topuz ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ücret: Ticari kullanım ücreti hakkında bilgi mevcut değildir. Akademik kullanım genellikle

ücretsizdir.

Test Yılı: Türkçe Uyarlama Çalışması: 2009.

Kaynaklar

Topuz, S. (2009). *Alt ekstremite amputelerinde Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeğinin (TAPES) güvenilirlik ve geçerliliği* (Doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bu tezin orijinal bağlantısı YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde mevcuttur: tez.yok.gov.tr

Trinity Amputasyon ve Protez Deneyim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler için orijinal doktora tezine başvurulması gerekmektedir. Kaynakta sadece ölçeğin psikometrik özellikleri özetlenmiştir.